



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 274/07-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. októbra 2007 predbežne prerokoval sťažnosť D. Š., N., zastúpeného advokátom Mgr. R. H., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia čl. 1, čl. 2 a čl. 13 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj základných práv zaručených čl. 20, čl. 35 a čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom a rozhodnutím Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 11 S 100/2004 a rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Sž-o-KS 95/2005 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť D. Š. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. marca 2007 doručená sťažnosť D. Š., N. (ďalej len „sťažovateľ“), v ktorej namieta porušenie princípu právnej istoty zaručeného čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), porušenie povinnosti štátnych orgánov konať na základe ústavy a v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, uloženej čl. 2 ods. 2 ústavy, porušenie čl. 13 ústavy,

porušenie základného práva vlastníť majetok zaručeného čl. 20 ústavy, porušenie základného práva na uskutočňovanie inej zárobkovej činnosti zaručeného čl. 35 ústavy, porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy súdom zaručeného čl. 46 ods. 2 ústavy postupom a rozhodnutím Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 S 100/2004 a rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 SŽ-o-KS 95/2005.

Zo sťažnosti vyplýva, že krajský súd v označenom konaní rozhodoval o žalobe sťažovateľa proti rozhodnutiu Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Nitre (ďalej len „druhostupňový správny orgán“), ktorým bolo zamietnuté odvolanie sťažovateľa podané proti rozhodnutiu Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Nových Zámkoch (ďalej len „prvostupňový správny orgán“) o odňatí zbrojného preukazu sťažovateľovi. Keďže krajský súd žalobu zamietol, podal sťažovateľ odvolanie najvyššiemu súdu. Ten rozsudkom z 27. októbra 2006, ktorý nadobudol právoplatnosť 23. januára 2007, rozsudok krajského súdu potvrdil.

Sťažovateľ v odvolaní namietal postup oboch správnych orgánov, ktoré podľa jeho názoru nesprávne interpretovali ustanovenia zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 190/2003 Z. z. o strelných zbraniach a strelive a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom ku dňu rozhodnutia prvostupňového správneho orgánu (ďalej len „zákon o strelných zbraniach a strelive“) upravujúce podmienky bezúhonnosti držiteľa zbrojného preukazu.

Podľa sťažovateľa zbrojný preukaz na oprávnenie držať zbraň a strelivo na poľovné účely mu bol vydaný 29. októbra 1998 na dobu desať rokov. V tom čase sa bezúhonnosť žiadateľa o vydanie zbrojného preukazu preukazovala výpisom z registra trestov, ktorý neobsahuje údaje o zahladených odsúdeniach. Po nadobudnutí nového zákona o strelných zbraniach a strelive (1. januára 2004) sa podmienky pre posudzovanie sprísnilo s tým, že nielen žiadateľom o vydanie zbrojného preukazu, ale aj tým osobám, ktorým bol vydaný

zbrojný preukaz pred 1. januárom 2004, bola uložená zákonná povinnosť predložiť príslušnému správneému orgánu odpis z registra trestov (ktorý obsahuje údaje aj o zahladených odsúdeniach). V sťažovateľovom prípade prvostupňový správny orgán zistil, že bol 17. januára 1995 odsúdený za trestný čin pytlíactva v spolupáchateľstve a za trestný čin krádeže v spolupáchateľstve na podmienený trest odňatia slobody v trvaní šiestich mesiacov a na trest zákazu činnosti. Trestný čin pytlíactva bol v trestnom rozkaze Okresného súdu Nové Zámky (ďalej len „okresný súd“) kvalifikovaný ako spáchaný so zbraňou. Rozhodnutiami z 7. marca 1997 a z 26. mája 1998 okresný súd vyslovil, že sťažovateľ sa osvedčil. To podľa relevantných trestnoprávných noriem malo za následok, že na sťažovateľa sa hľadelo akoby nebol odsúdený. V dôsledku týchto zistení prvostupňový správny orgán rozhodol 26. októbra 2004 o odňatí zbrojného preukazu. Aplikoval tak ustanovenie § 26 ods. 1 písm. c) v spojení s ustanovením § 19 ods. 1 písm. a) zákona o strelných zbraniach a strelive.

V tomto postupe vidí sťažovateľ porušenie označených článkov ústavy. Spáchanie uvedených trestných činov podľa jeho názoru nespadá pod ustanovenie § 19 ods. 1 písm. a) zákona o strelných zbraniach a strelive. Prvostupňovému správneému orgánu tiež vytýkal, že pri rozhodovaní o odňatí zbrojného preukazu nezobral do úvahy skutočnosť, že sťažovateľovo odsúdenie bolo zahladené.

V rozhodnutí prvostupňového správneho orgánu sťažovateľ vidí aj porušenie zákazu retroaktivity pri aplikácii právnych noriem, pretože relevantné právne normy zákona o strelných zbraniach a strelive boli aplikované na právny vzťah, ktorý vznikol v čase účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy, keď sa za bezúhonného považoval aj ten, ktorého odsúdenie za spáchanie trestného činu bolo zahladené. Toto rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu podľa názoru sťažovateľa vyvolalo „*odňatie legálne a v dobrej viere nadobudnutých práv*“. Sťažovateľ v tejto súvislosti argumentoval aj judikatúrou ústavného súdu týkajúcou sa retroaktivity právnych predpisov.

V závere svojej sťažnosti, sťažovateľ navrhol, aby po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné právo D. Š. – právo na právnu istotu a spravodlivosť, povinnosť štátnych orgánov konať na základe ústavy a v jej medziach, právo na majetok, právo uskutočňovať inú zárobkovú činnosť, a právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa článkov 1, 2, 13, 20, 35 a 46 ods. 1. a 2. Ústavy SR konaním a rozhodnutím Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 11 S 100/2004 v spojitosti v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Sž-o-KS 95/2005 porušené bolo.

2. Rozsudok Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom sp. zn. 11 S 100/2004 a rozsudok Najvyššieho súdu SR v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Sž-o-KS 95/2005 sa zrušujú a vec sa vracia Krajskému súdu v Nitre na ďalšie konanie.

3. D. Š. priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 100.000,- Sk (slovom jednototísíc korún slovenských).

4. Nahradiť D. Š. trovy právneho zastúpenia vo výške 6.296,- Sk (2 úkony á 2.970,- Sk + 2 x paušálna náhrada á 178,- Sk) na účet právneho zástupcu Mgr. R. H. “

II.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Proti rozhodnutiu krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 S 100/2004 zo dňa 13. apríla 2005 mal sťažovateľ možnosť podať odvolanie, ktorú aj využil. O podanom opravnom prostriedku rozhodoval najvyšší súd, pričom táto okolnosť vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy vylučuje právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o uplatnených námietkach porušenia označených základných práv. Z tohto dôvodu ústavný súd sťažnosť v časti namietajúcej porušenie sťažovateľom označených práv postupom a rozhodnutím krajského súdu odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Teda úloha ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie veci predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Ústavný súd teda môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenejšej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom pre odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

K predloženej sťažnosti ústavný súd tiež uvádza, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Skutkové a právne závery všeobecného súdu by mohli byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvozené závery

všeobecného súdu boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (obdobne napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namietol porušenie označených práv a ústavných článkov najvyšším súdom, ktorý sa tohto porušenia mal dopustiť tým, že nezabezpečil nápravu neústavnosti rozhodnutí vydaných v správnom konaní. Ak by sa také pochybenie najvyššieho súdu preukázalo, zakladalo by to oprávnenie ústavného súdu zrušiť napadnutý rozsudok. Pre posúdenie rozhodnutia najvyššieho súdu sa tak ústavný súd musel zaoberať aj postupom a rozhodnutiami krajského súdu a rozhodnutiami správnych orgánov, ktorých preskúmanie súdy realizovali.

Námietky, ktoré sťažovateľ vo svojej sťažnosti vzniesol proti napadnutému rozhodnutiu najvyššieho súdu, možno rozdeliť do troch okruhov:

1. problém výkladu spojky „a“ použitej v § 19 ods. 1 písm. a) zákona o strelných zbraniach a strelive v znení účinnom v čase rozhodovania prvostupňového správneho orgánu (tu sťažovateľ namieta porušenie čl. 1 a čl. 2 ústavy),

2. problém právnej fikcie neodsúdenia a jej uplatnenia pri aplikácii § 19 ods. 1 písm. a) zákona o strelných zbraniach a strelive (tu sťažovateľ namieta porušenie čl. 1, čl. 2 a „v spojitosti s uvedenými článkami (...) zároveň (...) práva podľa čl. 46 ods. 1 a ods. 2“ ústavy),

3. problém retroaktivity v aplikácii právnych noriem zákona o strelných zbraniach a strelive upravujúcich podmienky odňatia i samotné odňatie zbrojného preukazu na právny vzťah vzniknutý v čase účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy (sťažovateľ tu namieta porušenie čl. 1 ústavy, a tým aj čl. 13, čl. 20 a čl. 35 ústavy, ako aj čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy).

K bodu 1

Sťažovateľ namieta nesprávny výklad spojky „a“ použitej v § 19 ods. 1 písm. a) zákona o strelných zbraniach a strelive v znení účinnom v čase rozhodovania prvostupňového správneho orgánu, ktorý podali pri aplikácii tohto ustanovenia správne orgány a pri preskúmaní ich rozhodnutí i orgány súdne. Podľa uvedeného ustanovenia

sa za bezúhonnú osobu na účely tohto zákona nepovažuje ten, kto bol právoplatne odsúdený za obzvlášť závažný úmyselný trestný čin a úmyselný trestný čin spáchaný so zbraňou. Sťažovateľ v sťažnosti tvrdí, že najvyšší súd ako súd odvolací sa s jeho námietkami voči interpretácii uvedeného ustanovenia krajským súdom nevysporiadal, *„ale len uviedol bez zdôvodnenia, že nepochybne vyplýva ako gramaticky aj logicky správny výklad, že spojku ‚a‘ treba vykladať vo význame ‚alebo‘. Tento svoj záver však žiadnym spôsobom nezdôvodnil a v tejto časti je jeho rozhodnutie nepreskúmateľné“*.

Ústavný súd k tejto námietke sťažovateľa uvádza, že logický a gramatický výklad právnej normy nepredstavujú bezobsažné pojmy právnoaplikačnej teórie. Za obidvoma sa skrýva používanie pravidiel formálnej logiky (analýza, syntéza, indukcia, dedukcia, generalizácia a pod.) i zákonitostí slovenského jazyka pri objasňovaní zmyslu a účelu jednotlivých právnych noriem. Tak to bolo aj v zdôvodnení najvyššieho súdu, v ktorom tento odkázal na logický a gramatický výklad. Ak by mala aplikácia predmetného ustanovenia viesť k takému výsledku, ktorý očakával sťažovateľ (teda, že úmyselný trestný čin spáchaný so zbraňou by musel byť v okolnostiach jeho prípadu zároveň obzvlášť závažným úmyselným trestným činom), potom by zákonodarca formuloval písm. a) § 19 ods. 1 zákona o strelných zbraniach a strelive tak, že za bezúhonnú osobu by sa na účely tohto zákona nepovažoval ten, kto bol právoplatne odsúdený za obzvlášť závažný úmyselný trestný čin spáchaný so zbraňou. V uvedenom ustanovení by tak nebolo potrebné zakotvovať osobitne kategóriu obzvlášť závažných úmyselných trestných činov a úmyselných trestných činov spáchaných so zbraňou, ak by ju tvorca právnej normy chcel vzťahovať len na tie osoby, ktoré spáchali obzvlášť závažný úmyselný trestný čin, a k tomu ešte aj so zbraňou. Takéto úvahy stoja za pojmi logický a gramatický výklad, ktoré najvyšší súd použil v odôvodnení svojho rozhodnutia, ale ktoré použili aj ostatné orgány aplikujúce právo v posudzovanom prípade.

Svoju argumentáciu sťažovateľ založil aj na prijatí novely zákona o strelných zbraniach a strelive (zákon č. 757/2004 Z. z.), ktorou zákonodarca spojku „a“ v predmetnom ustanovení zamenil za spojku „alebo“. Ústavný súd k tomu uvádza, že použitá spojka „a“ v pôvodnom znení § 19 ods. 1 písm. a) zákona o strelných zbraniach

a strelive skutočne nebola najjednoznačnejším vyjadrením zákonodarcu. Prax správnych orgánov po nadobudnutí účinnosti zákona o strelných zbraniach a strelive, ktorá sa s týmto nedostatkom musela vyrovnáť, bola pre zákonodarcu podnetom na spresnenie tohto ustanovenia. Národná rada Slovenskej republiky schválením novely č. 757/2004 Z. z. teda nezmenila koncepciu § 19 zákona o strelných zbraniach a strelive. Novelou iba reagovala na požiadavky aplikačnej praxe, ktoré smerovali k odstráneniu výkladových pochybností.

Ak teda sťažovateľ tvrdí, že najvyšší súd postupoval nad rámec svojich právomocí, keď nekonal iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, a že si prisvojil zákonodarnú moc tvorby právnych predpisov, ktorá patrí v zmysle čl. 72 a nasl. ústavy len Národnej rade Slovenskej republiky, ústavný súd poukazuje na to, že ani v modernom právnom štáte sa nemožno vyhnúť medzerám či iným nedostatkom v zákonných právnych predpisoch, pričom obzvlášť citeľný je tento negatívny jav v odvetví práva správneho (sem patrí aj právna úprava zbraní a streliva). Orgány aplikujúce správne právo, a spomedzi nich osobitne sudcovia pri rozhodovaní v správnom súdnictve, sú oprávnení nedostatky zákonnej právnej úpravy svojím výkladom odstraňovať. Takéto odstraňovanie však nemožno považovať za legislatívnu činnosť, ktorá by narúšala ústavný princíp trojdelenia štátnej moci. Sudca pri interpretácii normy správneho práva nesmie tvoriť, ale môže odhaľovať a formulovať vzťahy medzi jednotlivými právnymi normami vychádzajúc z účelu a zmyslu právnej úpravy. Jedinou požiadavkou, ktorá je pri tom na sudcu kladená, je ústavná konformita výkladu (čl. 152 ods. 4 ústavy). Z uvedeného výkladu ustanovenia zákona o strelných zbraniach a strelive vyplýva, že v sťažovateľovom prípade najvyšší súd, ale ani súd prvého stupňa, medze ústavy neprekročili.

Ústavný súd sa tak nestotožnil s tvrdením sťažovateľa o nepreskúmateľnosti rozhodnutia najvyššieho súdu a o nedostatočnom zdôvodnení jeho záverov a v časti uvedenej v bode 1 sťažnosť sťažovateľa posúdil ako zjavne neopodstatnenú.

K bodu 2

Každú právnu normu je potrebné vnímať ako súčasť určitého celku právnych noriem, ktoré tvoria ustanovenie právneho predpisu, a nakoniec i celý právny predpis. Konkrétne

právnú normu nie je možné vykladať izolovane, bez ohľadu na znenie ostatných právnych noriem obsiahnutých v danom právnom predpise, a teda bez ohľadu na účel právneho predpisu. Paragraf 19 ods. 1 zákona o strelných zbraňoch a strelive v znení účinnom v čase rozhodovania prvostupňového správneho orgánu preto treba pri aplikácii skúmať ako celok, ktorého vnútorná štruktúra má svoju logiku, a tým plní účel zamýšľaný jeho tvorcom.

Paragraf 19 ods. 1 zákona o strelných zbraňoch a strelive znel v čase vydania rozhodnutia prvostupňového správneho orgánu takto:

„Za bezúhonnú osobu sa na účely tohto zákona nepovažuje ten, kto bol

a) právoplatne odsúdený za obzvlášť závažný úmyselný trestný čin a úmyselný trestný čin spáchaný so zbraňou,

b) právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin na nepodmienečný trest odňatia slobody a od zahľadania odsúdenia neuplynulo desať rokov alebo

c) právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin, za ktorý mu nebol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody, alebo bol právoplatne odsúdený za trestný čin spáchaný z nedbanlivosti so zbraňou a od zahľadania odsúdenia neuplynulo päť rokov.“

Zo štruktúry takto formulovaného ustanovenia plynie, že v prípade pod písm. a) stačí na to, aby sa osoba na účely zákona o strelných zbraňoch a strelive nepovažovala za bezúhonnú právnou skutočnosť právoplatného odsúdenia za obzvlášť závažný úmyselný trestný čin alebo za úmyselný trestný čin spáchaný so zbraňou. V prípade uvedenom v písm. b) na to, aby sa osoba nepovažovala za bezúhonnú je potrebné právoplatné odsúdenie za iný úmyselný trestný čin ako ten, ktorý je uvedený v písm. a) na nepodmienečný trest odňatia slobody, a k tomu ešte musí byť kumulatívne splnená podmienka, že od prípadného zahľadania odsúdenia neuplynulo desať rokov. Nakoniec podľa písm. c) bezúhonným nebude ten, kto bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin [opäť iný ako úmyselný trestný čin uvedený v písm. a)] na iný trest ako nepodmienečný trest odňatia slobody, alebo bol právoplatne odsúdený za trestný čin spáchaný z nedbanlivosti so zbraňou, a súčasne v týchto prípadoch neuplynulo od zahľadania odsúdenia päť rokov.

Zakotvením inštitútu bezúhonnosti v zákone o strelných zbraniach a strelive zákonodarca zamýšľa vylúčiť v čo najväčšej miere riziko zneužitia zbraní. Toto riziko je obzvlášť vysoké pri osobách, ktoré sa dopustili protiprávnych deliktov (osobitne trestných činov) použitím zbrane. Preto pre posudzovanie spôsobilosti fyzickej osoby na získanie zbrojného preukazu je najzávažnejším druhom protiprávneho konania spáchanie úmyselného trestného činu so zbraňou. Rovnakú mieru závažnosti dosahuje spáchanie obzvlášť závažného úmyselného trestného činu, pretože ide o spoločensky najnebezpečnejšie formy trestnej činnosti. Z uvedených dôvodov pri trestných činoch uvedených v § 19 ods. 1 písm. a) zákona o zbraniach a strelive nezohráva pri zisťovaní bezúhonnosti žiadnu úlohu tá skutočnosť, či odsúdenie za takéto trestné činy bolo zahladené alebo nie, a ak bolo zahladené, tak kedy. Ústavný súd sa stotožnil s konštatovaním najvyššieho súdu v odôvodnení jeho rozhodnutia, že „zahladenie odsúdenia má (...) význam pri posudzovaní bezúhonnosti z hľadiska ustanovení § 19 ods. 1 písm. b) a c) zákona, nie však písm. a) cit. zák. ustanovenia“.

Trestné činy uvedené v písm. b) a c) sú na účely posudzovania spôsobilosti fyzickej osoby byť držiteľom zbrojného preukazu menej závažnými formami protiprávneho konania, a preto ak po právoplatnom odsúdení za tieto trestné činy došlo k zahladeniu odsúdenia a od zahladenia odsúdenia uplynula určená doba, podmienka bezúhonnosti sa bude považovať za splnenú.

Sťažovateľ argumentoval, že ak chcel zákonodarca v zákone o strelných zbraniach a strelive vyjadriť tzv. nulovú toleranciu, mal ju výslovne zakotviť tak, ako je to v niektorých iných zákonoch. Je nesporné, že z pohľadu jednoznačnosti použitého právneho jazyka by bolo lepšie, ak by § 19 ods. 1 písm. a) zákona o strelných zbraniach a strelive bol formulovaný analogicky ako napr. § 5 ods. 5 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Ústavný súd však uvádza, že k záveru o nulovej tolerancii v predmetnom ustanovení možno dospieť aj uvedeným ústavne konformným výkladom. Okrem toho postavenie sudcu ako osoby vykonávajúcej kompetencie štátneho orgánu je výrazne špecifické s ohľadom na vyžadovanú mieru detailnosti právnej úpravy v porovnaní s postavením fyzickej osoby,

ktorá je držiteľom zbrojného preukazu a nie je obdarená výsadami verejnej moci. K oprávnenosti na jeho podanie orgánmi aplikujúcimi právo ústavný súd odkazuje na časť odôvodnenia k bodu 1.

Z príloh podanej sťažnosti jednoznačne vyplýva, že sťažovateľ bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin spáchaný so zbraňou (aj keď iba ako spolupáchateľ). Z pohľadu zákona o strelných zbraniach a strelive sa tak dopustil najzávažnejšej formy protiprávneho konania, a preto nie je právne významné, že bol odsúdený na podmienený trest odňatia slobody a že neskôr bolo jeho odsúdenie zahladené. Preto ústavný súd v tejto časti uzavrel, že konajúce správne orgány i konajúce súdy správne vyložili predmetné právne normy a správne ich aj aplikovali na konkrétny prípad. Sťažnosť sťažovateľa v tejto časti tak rovnako posúdil ako zjavne neopodstatnenú.

K bodu 3

K sťažovateľovým námietkám o porušení jeho právnej istoty v dôsledku porušenia zákazu retroaktivity pri odňatí zbrojného preukazu ústavný súd uvádza, že z pohľadu jeho ústavou vymedzených právomocí je potrebné rozlišovať medzi retroaktivitou právnych noriem aplikovaných v sťažovateľovom prípade, ktorú sťažovateľ vo svojej sťažnosti viackrát namietal [*„text ust. § 72 ods. 4 (...) zákona je retroaktívny a zasahuje do právneho postavenia držiteľov zbrojného preukazu nadobudnutých pred účinnosťou zákona č. 190/2003 Z. z. ...“*], alebo *„Z uvedených dôvodov ide o retroaktívne ustanovenie...“*], a retroaktívnou aplikáciou týchto právnych noriem príslušnými orgánmi. V prvom prípade totiž ústavný súd nie je v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený posudzovať súlad zákonných právnych noriem s ústavou. Je však oprávnený posúdiť ich výklad a následnú aplikáciu v individuálnom prípade z pohľadu súladu s ústavnými normami.

V podanej sťažnosti sťažovateľ okrem iného uviedol: *„V prípade, že právne predpisy porušujú zákaz retroaktívneho pôsobenia právnych predpisov, princíp právnej istoty a požiadavky ochrany dôvery občanov v právny poriadok, sú v nesúlade s ústavou, nemajú právnu ochranu, nemôžu byť použité v právnych vzťahoch a v takých intenciách nemôžu byť vydané individuálne správne akty. Na nesúlad právneho predpisu a individuálneho*

správneho aktu s ústavou musí prihliadať súd v každom štádiu konania.“ Ústavný súd k tomu v prvom rade považuje za dôležité zdôrazniť, že správny orgán ani všeobecný súd nie sú oprávnené autoritatívne konštatovať rozpor právnej normy s ústavou. Iba ústavný súd má ústavou priznanú kompetenciu vysloviť nesúlad určitej právnej normy s normami ústavnými (čl. 125 ústavy).

Odhladnuc od námietok sťažovateľa smerujúcich k neústavnosti aplikovaných právnych noriem ústavný súd z obsahu sťažnosti zistil, že namietaná bola aj retroaktivita aplikácie právnych noriem na právny vzťah, ktorého subjektom bol sťažovateľ. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že k definičným znakom právneho štátu patrí aj zákaz retroaktívneho výkladu právnych noriem, ktorý je významnou demokratickou zárukou ochrany práv občanov a právnej istoty (I. ÚS 238/04). Ak sa retroaktívne interpretovaná právna normy aplikuje, potom možno hovoriť o jej retroaktívnej aplikácii, ktorá je taktiež v rozpore s princípom právneho štátu zakotveným v čl. 1 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd súvislosti s posudzovaným prípadom upriamuje pozornosť na dve ťažiskové ustanovenia zákona o strelných zbraniach a strelive. Paragraf 72 ods. 1 tohto zákona uvádza, že *„zbrojný preukaz vydaný pred 1. januárom 2004 sa považuje za zbrojný preukaz podľa tohto zákona (...) pričom jeho platnosť sa skončí dňom, ktorý je vyznačený v zbrojnom preukaze“*. Podľa § 72 ods. 4 toho istého zákona *„každý, komu bol vydaný zbrojný preukaz pred 1. septembrom 2002, je povinný predložiť do 1. apríla 2004 odpis z registra trestov policajnému útvaru, ktorý zbrojný preukaz vydal“*.

Z uvedených právnych noriem v prvom rade vyplýva, že nová právna úprava rešpektuje vydanie zbrojných preukazov v minulosti za podmienok, ktoré boli vyžadované predchádzajúcou právnou úpravou. Vyplýva z nich aj to, že takto vydané zbrojné preukazy budú od 1. januára 2004 plne podliehať právnemu režimu, ktorý sa bude vzťahovať na zbrojné preukazy vydané po tomto termíne, s jedinou odchýlkou spočívajúcou v tom, že časová dĺžka platnosti „starých“ zbrojných preukazov sa bude spravovať podľa predošlej právnej úpravy. Všetky ostatné podmienky pre posúdenie oprávnenia byť držiteľom

v minulosti vydaných zbrojných preukazov (a teda aj podmienka bezúhonnosti) sa však budú skúmať podľa novej právnej úpravy.

Na druhej strane zo vzájomného vzťahu uvedených dvoch ustanovení vyplýva, že správne orgány vykonávajúce pôsobnosti na úseku držby zbraní budú prehodnocovať zbrojné preukazy vydané v minulosti z toho pohľadu, či sú držiteľia takých zbrojných preukazov oprávnení na ich ďalšiu držbu. Prehodnocovanie však bude prebiehať skúmaním splnenia podmienok stanovených novou právnou úpravou. V praxi tak nemožno vylúčiť, že pri zistení nesplnenia podmienok (napr. novoformulovaný pojem bezúhonnosti), ktoré má držiteľ zbrojného preukazu spĺňať, dôjde po účinnosti novej právnej úpravy k odňatiu zbrojného preukazu vydaného za účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy.

Práve takýto postup správneho orgánu považoval sťažovateľ v okolnostiach svojho prípadu za neústavný.

Na tomto mieste ústavný súd považuje za potrebné poukázať na názor najvyššieho súdu uvedený v odôvodnení napadnutého rozhodnutia, že „zákon č. 190/2003 Z. z. účinný od 1. januára 2004 sprísnil podmienky režimu držania zbrane a súčasne zaviedol aj zmenu posúdenia právnych skutočností vyplývajúcich z predchádzajúceho predpisu v prípade rozporu s novými podmienkami. Účel takéhoto sprísnenia režimu držania zbrane vychádzal zo zvýšeného záujmu spoločnosti na permanentnej ochrane práv a právom chránených záujmov každého jednotlivca, najmä práva na život, na ochranu zdravia a majetku, ako aj nezasahovania do chránených ekosystémov alebo iných zložiek prírody a zákonodarca ho premietol do definície bezúhonnosti, spoľahlivosti osoby a do obsahu jednotlivých povinností držiteľa zbrojného preukazu“. Najvyšší súd tak podľa názoru ústavného súdu správne identifikoval verejný záujem v novej právnej úprave režimu držby zbraní, ktorým je daný aj účel a zmysel novej právnej úpravy a z ktorého vychádzali aj orgány ju aplikujúce pri svojom postupe v sťažovateľovom prípade. Pritom správne poukázal aj na Smernicu Rady č. 91/477 o kontrole získavania a vlastníctva zbraní ako súčasť právnej úpravy Európskych spoločenských. Z dôvodovej správy k návrhu zákona o strelných zbraniach a strelive totiž vyplýva, že dovtedajšia právna úprava držby zbraní bola podstatne

benevolentnejšia v porovnaní s uvedenou smernicou komunitárneho práva, ktorú bola Slovenská republika povinná transponovať do svojho vnútroštátneho poriadku.

Konštrukcia právnej úpravy i jej účel tak podľa názoru ústavného súdu dokazujú zámer zákonodarcu pri tvorbe novej právnej úpravy, ktorý predpokladá aj taký postup príslušných správnych orgánov, aký bol využitý v sťažovateľovom prípade. Tento postup sťažovateľ považuje za nesúladný s ústavným princípom právnej istoty a ochrany dôvery jednotlivca v právo, pretože sa ním zasiahlo do právneho vzťahu, ktorého bol subjektom a ktorý vznikol v čase, keď podmienky vzniku tohto vzťahu boli formulované inak. Postup prvostupňového správneho orgánu spôsobil a následný postup ďalších orgánov, ktoré rozhodovali o opravných prostriedkoch sťažovateľa, umožnil podľa jeho názoru retroaktívny zásah do jeho právnej pozície.

Ústavný súd uvádza, že z princípu legality ako imanentného znaku právneho štátu je možné vyvodit' aj príkaz aplikácie zákonných právnych noriem. Výkon zákonnej právnej normy nie je čosi, čo je k dispozícii orgánom ju aplikujúcich. Tieto orgány sú právnou normou povinné aplikovať. Ak teda zákonodarcia novou právnou úpravou chce sprísniť podmienky využívania určitých práv (v tomto prípade práv spojených s držbou zbrojného preukazu) a tento svoj zámer zakotví zodpovedajúcim (ústavne súladným) spôsobom do textu právneho predpisu, potom jednotlivé zložky výkonnej moci (a teda aj správne orgány) sú povinné právne normy aplikovať tak, aby zámer zákonodarcu naplnili, resp. vykonali.

V posudzovanom prípade zákonodarcov zámer smeroval k prehodnoteniu aj tých zbrojných preukazov, ktoré boli vydané za účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy, a následne aj k prípadnému odňatiu takých zbrojných preukazov tých držiteľov, ktorí novokoncipované podmienky nespĺňajú. Ak správne orgány tento zámer zákonodarcu v sťažovateľovom prípade rešpektovali a zabezpečili jeho naplnenie, potom nemožno ich postup z ústavnoprávneho hľadiska namietat'. Možno by to bolo jedine vtedy, ak by vo svojom postupe nerešpektovali zámer tvorcu právnej normy spôsobom nesúladným s jednotlivými ustanoveniami ústavy alebo s ústavou ako celkom. Možno by to bolo

aj v tom prípade, ak by správne orgány postupovali podľa právnych noriem, ktoré boli predpísaným spôsobom vyhlásené za nesúladne s ústavou.

V teórii ústavného práva i v slovenskom ústavnom systéme sa uplatňuje tzv. prezumpcia ústavnosti právnych noriem, čo znamená, že na účinnú právnu normu sa orgán ju aplikujúci musí pozeráť ako na súladnú s ústavou dovtedy, kým ústavný súd predpísaným spôsobom nevysloví jej neústavnosť. Žiadna právna norma zákona o strelných zbraniach a strelive, ktorých aplikáciu sťažovateľ namieta, však doteraz nebola ústavným súdom posúdená ako neústavná. Preto možno konštatovať, že správne orgány i všeobecné súdy postupovali správne, ak tieto právne normy v praxi aplikovali s cieľom dosiahnuť účel, ktorý novému zákonu o strelných zbraniach a strelive priradil zákonodarca.

Ak by teda sťažovateľ chcel dosiahnuť prehodnotenie postupu správnych i súdnych orgánov vo svojom prípade, muselo by dôjsť ku konštatovaniu nesúladu predmetných ustanovení zákona o strelných zbraniach s ústavou. To sa však do momentu rozhodovania ústavného súdu nestalo.

Ústavný súd tiež považuje postup správnych orgánov za konformný účelu novej úpravy držby zbrojného preukazu i jej legislatívnemu zakotveniu. Pokiaľ ide o samotné napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu, ústavný súd prijal, a to aj na základe všetkých uvedených skutočností, záver, že toto rozhodnutie nie je neodôvodnené ani arbitrárne, preto sťažnosť v tejto časti odmietol z dôvodov zjavnej neopodstatnenosti.

Ústavný súd považoval za potrebné vysporiadať sa aj s tou časťou argumentačnej bázy sťažovateľa, ktorú založil na odkaze na rozhodnutia ústavného súdu, ktorými vyslovil nesúlad niektorých ustanovení právnych predpisov upravujúcich postavenie súdnych exekútorov a notárov s ústavou (PL. ÚS 49/03 a PL. ÚS 1/04). V oboch týchto prípadoch ústavný súd posudzoval ustanovenia právnych predpisov, ktoré umožňovali odvolanie už vymenovaných exekútorov, resp. notárov, ktorí po nadobudnutí účinnosti novej právnej úpravy nespĺňali prísnejšie formulované podmienky bezúhonnosti. Ústavný súd vyslovil nesúlad takých ustanovení s čl. 1 ods. 1 ústavy. Z toho sťažovateľ vyvodil, že „*niet*

žiadneho právneho ani rozumného dôvodu, aby bola rozdielna právna úprava v postavení osôb vykonávajúcich (...) činnosť exekútora alebo činnosť notára (...) ku osobám, ktoré majú v držbe zbrojný preukaz“.

Ústavný súd zdôrazňuje, že obe rozhodnutia boli výsledkom konania ústavného súdu podľa čl. 125 ústavy. Je pravdou, že predmetom rozhodovania boli ustanovenia právnych predpisov upravujúcich postavenie súdnych exekútorov a notárov plniace rovnaký účel ako normy aplikované v sťažovateľovom prípade. V uvedených prípadoch išlo o posúdenie súladu právnych noriem s ústavou, kým v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je predmetom posudzovania rešpektovanie základných práv a slobôd v individuálnom prípade. Ústavný súd odmietnutím sťažnosti sťažovateľa nepodal záväzný úsudok o ústavnosti dotknutých právnych noriem zákona o strelných zbraniach a strelive. Vychádzal z prezumpcie ich ústavnosti a z tohto predpokladu aj hodnotil postup orgánov aplikujúcich právo v sťažovateľovom prípade. Posudzujúc ich postup z hľadiska kritéria ústavnosti nezistil z uvedených dôvodov skutočnosti relevantné pre prijatie predmetnej ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2007